

DACOPATIA
ȘI ALTE RĂTĂCIRI ROMÂNEȘTI

Dan Alexe (n. 1961) este scriitor, cineast, jurnalist și traducător. A realizat filme documentare în Cecenia, Afganistan, Pakistan, Kosovo și Asia Centrală. În România, a făcut parte – împreună cu Dan Petrescu, Luca Pițu, Alexandru Călinescu, Sorin Antohi, Liviu Antonesei – din așa-numitul „grup de la Iași“, care în anii '80 a căutat să facă o opoziție culturală structurată regimului comunist. A părăsit România în 1988, în momentul publicării în revista *Agora* de la New York a piesei sale de teatru *Rămăieni*, despre ravagiile protocronismului. A participat la filmul documentar *Dezastrul roșu* (Belgia, 1988), care denunța regimul lui Ceaușescu. Stabilită în Belgia, a colaborat, ca ziarist *freelance*, cu BBC și Europa Liberă, iar ulterior cu publicațiile grupului german WAZ. A trăit lungi perioade în Caucaz, Balcani sau Afganistan, unde a predat jurnalismul; a cunoscut războaiele din Cecenia și Bosnia și a făcut un film despre cântărețul mistic pakistanez Nusrat Fateh Ali Khan. Specializat în islamul mistic contemporan, a participat la volumul colectiv *Géopolitique du Caucase* (Ed. La Découverte, Paris, 1996) cu capitolul despre islamul cecen și cel nord-caucazian. Anterior, activitatea lui publicistică inclusea traduceri din latina renascentistă (în volumul colectiv *Poetica Renașterii*, București, 1986) sau studii despre țigani și Joyce („Les Tsiganes et le jazz dans le *Finnegans Wake*“, în *Etudes Tsiganes*, Paris, 1989). Filmul său *Howling for God / Iubiții Domnului*, despre dervișii urlători din Balcani care practică un foarte violent ritual de yoga islamică, a obținut Premiul Criticii Internaționale la Festivalul din Amsterdam (1998) și Premiul Ministerului Francez al Culturii la Festivalul Musée de l'Homme (Paris, 1998). Cu același film a participat la festivalurile de la Cannes și Hollywood (1999). I s-a decernat Marele Premiu al Musée de l'Homme pentru *Cabal in Kabul* (2007), film despre ultimii evrei din Afganistan, urmat în același an de cele mai mari distincții la festivalurile Flahertiana din Rusia (Moscovia și Perm, 2007), Astra (Sibiu, 2007) și de Premiul Publicului la Nyon (Elveția, 2008). A publicat teatru în volumul îngrijit de Luca Pițu, *Lumea ca spoială și împovărare* (Editura Opera Magna, Iași, 2012), povestiri (*Miros de roșcată amară și alte povestiri scandaloase*, Humanitas, 2014, reed. 2021; *În punctul lui rebbe G.*, Polirom, 2016), eseuri culturale (*Dacopatia și alte rătăciră românești*, Humanitas, 2015) și un roman (*Pantere parfumate*, Polirom, 2017). Blogul său, *Dan Alexe's Flea Market* (<https://cabalinkabul.com>), este foarte urmărit în mediile culturale din România.

DAN ALEXE
DACOPATIA
ȘI ALTE RĂTĂCIRI ROMÂNEȘTI

Ediție revăzută și adăugită

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Cuvânt înainte la ediția a doua

În *Galaxia Gutenberg*, Marshall McLuhan, căutând să arate cum privirea și percepția sunt în realitate constructe culturale, povestește anecdota cu filmulețul educativ pe teme sanitare proiectat într-un sat african, după care localnicii au fost întrebați ce au reținut de acolo, iar ei au spus: „Găina“.

Domnii de la oraș, cei cu propaganda sanitară, nu știau de vreo găină, dar reproiectând filmul didactic au descoperit că, într-adevăr, la un moment dat o găină traversează ecranul în prim-plan, pe când în fundal se petreceau manevrele sanitare ce constituiau subiectul filmului. Membrii tribului rămăseseră cu ochii pe găină, incapabili să vadă ansamblul și să priceapă mesajul real.

Mi se pare o parabolă bună pentru starea de spirit a „dacopaților“. De aceea, coperta acestei noi ediții, care, pe lângă multe alte adăugiri și revizuri, conține și un mare capitol în care sunt analizate iranisme din limba română (*cioban, dușman, murdar* etc.), ne prezintă o falnică găină în prim-plan, în fața tristului monument dacopat.

Dacopatia și alte rătăcirii românești a apărut în 2015, dar de atunci încoace fenomenul căruia îi dădusem acest nume de afecțiune mintală, *dacopatie*, n-a făcut decât să se acutizeze. El s-a combinat, deseori în variante baroce, cu o derivă religioasă generalizată, un viraj abrupt îndărăt spre ortodoxia

dogmatică. Or, românii ortodocși aparțin bisericii estice doar prin accident istoric. Aici în apropiere s-a întâmplat să cadă granița ideologică după Marea Schismă. E absurd, așadar, să înșiști, precum conservatorii noștri, că ortodoxia face parte din ființa română. A fost un accident și românii puteau la fel de bine fi azi majoritar catolici sau poate chiar protestanți (deși curentelee pocăite lucrează acum activ la asta).

Am încercat să dau felurite interpretări acestor derive și rătăcirii, însă este limpede că persistența fenomenului depășește simplul prag al logicii. Așa încât, pentru a diseca o asemenea ideologie absurdă și compozită cum e *dacopatia*, se potrivea o carte ca aceasta, o enciclopedie *borgesiană* și caleidoscopică, păstrând și în această ediție formatul celei dintâi: o carte ce poate fi citită în orice ordine, îmbogățită însă aici, pe lângă pomenitele iranisme explicate în capitolul V, cu note suplimentare despre Mircea Eliade și Constantin Noica, precum și cu un foarte util indice de termeni.

În chip de introducere

În vremurile noastre de presupus acces la totalitatea informației, orice mitologie este o rătăcire. Încă de când Georges Bataille și Roland Barthes au disecat miturile moderne, a apărut limpede că o bună parte din ele sunt doar derive colective – rătăciri vizibile mai ales în tot ceea ce ține de inventarea unor origini mitice, fenomen înrudit cu teoriile conspiraționiste.

Așa este obsesia românilor cu dacii. Această patologie are rădăcini vechi, crescute din elucubrațiile ocultistului Nicolae Densușianu, care în *Dacia preistorică* înșirase toate absurditățile pe care avea să se bazeze protocronismul, inclusiv aceea că limba latină ar deriva din cea dacă (sau proto-română) și că, în consecință, dacii vorbeau latină înaintea latinilor.

Densușianu, pe a cărui carte postumă se întemeiază daco-pații și care e citit cu aviditate chiar și de către părinții călugări de la Athos, era un exaltat ce ignora cu totul elementele de bază ale lingvisticii comparative și istorice, deja solid stabilite în vremea lui.

Vorbind despre „națiunea“ (termen fără sens pe atunci) adamică a dacilor (și „pelasgilor“) și despre felul în care limba acestora (credea el) s-ar fi înrudit simultan și cu latina, și cu etrusca, și cu sumeriana și sanscrita – sau despre felul în care daco-geta ar fi dat naștere acelor limbi, care de altfel nu sunt

înrudite între ele, dar argumentele logice nu au ce căuta aici –, iluminatul Densușianu ignora totul despre cercetările lui Franz Bopp, de pildă, sau ale lui Max Müller, cel care cu jumătate de secol înainte de apariția nazismului lămurise primejdiile ce se nasc din obsesia cu „arieni”. Densușianu nu avea nici o scuză pentru a ignora multele texte ale aceluiași Max Müller (și ale altora) ce explicau pericolul confuziei dintre limbă și etnie. Dimpotrivă, *Dacia preistorică* a lui Densușianu are stridențe net proto-naziste prin accentul ei obsesional pe biologic, rasă și etnie.

Ideea cărții de față, care analizează mitologiile și rătăcirile actuale ale românilor, mi-a venit la Muntele Athos. Păgân tolerant și ateu decomplexat, rămân fascinat, antropologic și cinematografic, de fenomenul religios, iar Athos e tot atât de interesant pe cât, să spunem, o confrerie sufi din Pakistan. La Athos, de pildă, supraviețuiește, asediată de ceilalți, mănăstirea schismatică Esphigmenou, apărată cu ciomege de monahii excomunicați care le vând pelerinilor tricouri negre cu sloga-nul „Ortodoxia sau Moartea“ (*Orthodoxia i Thanatos*). Am fost acolo, pitindu-mă de poliția greacă, și rareori mi-a fost dat să văd o mai sumbră atmosferă de sectă.

Pornind de la acea atmosferă ocultă și de la obsesia călugărilor și pelerinilor români pentru daci, am încercat să scriu un manual al rătăcirilor noastre: Ce e de făcut cu convingerea că avem limba cea mai dulce și basmele cele mai originale? Că dacii au fondat Roma și că vorbeau latină înaintea latinilor? Că n-avem nimic în comun cu Balcanii, că bucătăria noastră e unică pe planetă, că micii au fost inventați de un cocoșat din București care nu mai găsea mațe pentru cârnați, că adjectivul cel mai frecvent din română, *mișto*, nu este un țigănism, ci ar veni de la un presupus nemțesc *mit Stock*, că Eminescu e un meteorit fără seamăn în istoria creației literare mondiale?

Apoi, ce legătură este între daci și moda unghiilor cu stele? Erau oare dacii poligami? De ce sunt româncele veșnic posomorâte? Ce legătură poate fi între ideea că un copil trebuie „strunit“ și faptul că românii n-au practicat niciodată vendetta ritualică? Mai scriu în paginile următoare despre neîncrederea noastră față de învățătură și despre faptul că nu mai știm să vorbim cu mâinile. Și spun că românii suferă de „hedonofobie“, boala aceea care în psihiatrie desemnează una dintre cele mai iraționale stări sufletești: spaima de fericire, spaima de succes; hedono-fobie – opusul hedonismului, opusul doctrinei plăcerii.

Multe vor fi deconstruite în cartea de față și puse la locul lor. Nu, țigani nu-și spun între ei *rom* și nu vorbesc *romanès* doar pentru că așa a vrut un complot menit să distrugă identitatea românească. La fel, termenul *șatră* nu vine de la *kshatriya*, casta indiană a războinicilor, *șatră* de altfel nefiind măcar un termen țigănesc.

Apoi, de ce nu au românii mafie ca în Balcani? De unde vin manelele? Cine sunt găgăuzii și oare de la ei ne-a rămas termenul *găgăuță*? Româna va fi arătată aici a întreține cu albaneza relații subterane mult mai strânse decât ne-ar fi plăcut să aflăm, cele două limbi fiind latinizate în același timp și în aceleași condiții și prezentând astăzi o structură și o tipologie identice. De altfel, dacă latinizarea s-a petrecut în aceleași condiții la români și la albanezi, sunt oare albanezii, care s-au arătat mai puțin permeabili lingvistic la influența Romei, descendenții direcți ai dacilor?

Vom trece și prin ideologia muncii molcuțe și leneșe, așa cum e reflectată în lexicul românesc și în transformările semantice ale împrumuturilor din această sferă. Vom arăta apoi cum argumentele logice nu perturbă cu nimic mitologia națională, care, la fel ca mitologiile altor popoare, e caleidoscopică, compusă din elemente în eternă alunecare și permutare, din

cărămiduțe discursive al căror sens individual e dat de propria lor existență, iar nu de conținutul lor informativ.

La fel, vom vedea cum în identitatea românească intră și un important element resentimentar; unul de superioritate temătoare și arțăgoasă (o „insulă latină într-o mare slavă“), combinat cu unul de mare inferioritate și bănuială. De ce ne place să ne spunem mereu unii altora că suntem ultimii în toate și cei mai de jos? Din vanitate, desigur. Asta e marea noastră caracteristică națională: *hybris*, obsesia de-a ieși în față. Or, dacă nu poți fi primul, atunci trebuie să te pretinzi ultimul, pentru a atrage atenția.

De aici toată voluptatea de a reproduce statistici nefiabile și a exagera insignifiante articole din presa străină ce arată lucruri negative despre România: suntem cei mai mari exportatori de țigani mândători de lebede, de prostituție, lenevie, hoție și rea-voință. E mare voluptatea de a te pretinde ultimul, la fel de mare ca aceea de a te pretinde primul. Orice, Doamne, doar popor normal și nu prea de luat în seamă să nu fim.

Evident, toate aceste elemente disparate nu pot constitui un tot coerent, iar suma lor mitologică diferă de la o structură socio-identitară la alta, de la un individ purtător la altul. În funcție de circumstanțele trecute și prezente ale compoziției individuale, poate predomina fie elementul resentimentar, fie superioritatea, fie inferioritatea etc.

Există astfel mai multe ideologii românești care se intersectează permanent: ideologia dacopaților obsedați de superioritatea semidivină a rasei lor se poate încruși cu cea a dreptei intelectuale de astăzi, subjugată de mirajul „capitalismului“ american, dintr-o perspectivă caricaturală care nici în America nu mai există decât în mintea neoconservatorilor celor mai rupți de realitatea socială.

Creștinismul apoi, da, un creștinism de asemenea de dreapta, lipsit de compasiune, care, când e combinat cu dacopatia,

produce unul dintre cele mai absurde și nocive cocktailuri identitare.

Ansamblul nici nu are nevoie, de altfel, să fie coerent. Dacopatul ocultist care crede cu fervoare autoîntreținută că Bucegii sunt centrul magnetic al planetei se poate în același timp mânândri cu Bucureștiul numit „micul Paris“ și se va duce în pelerinaj la Athos și la moaștele sfintei Parascheva. Continuitatea rămâne însă firul conducător și liantul, liant fără realitate proprie, dar absolut indispensabil ansamblului. Continuitate din preistorie încoace, din neolitic, de la tăblițele de la Tărtăria, trecând prin daci și apariția creștinismului, până la cultura de masă de azi, care se sprijină, circular, pe obsesia aceluiași fluid mistic al continuității.

Ca orice mitologie, ba chiar ca orice ideologie, dacopatia, cu corolarul său care e mitul continuității, nu reprezintă o construcție mincinoasă, nu este o complexă înșelătorie conștientă, nu e un scenariu inventat. Ea este mai întâi un enunț, un fapt de limbaj autonom și în continuă modificare.

La români, limbajul însuși a luat dimensiuni mitice. Limba e văzută ca un tot armonios și organic, fixat prin norme care, aidoma dogmelor Bisericii, sunt acceptate fără discuție, chiar în vreme ce sunt încălcate zilnic de vorbitori. Proslăvindu-și permanent trecutul, cultura de masă a României s-a americanizat însă în mod forțat, englezind și sărăcind tocmai acea limbă presupusă a fi un tot organic și armonios. Fiecare a doua frază începe azi prin *deci*; limba s-a țigănit atroce în lexic și sintaxă, ba poți chiar auzi critici literari spunând în interviuri că au citit „o carte *mișto*“.

Mitologia românească nu se poate autodecripta, nu e autoreflexivă. Ea opune totodată o rezistență tenace și agresivă tentativelor externe de decriptare. Decriptarea implică separare, desfacere, decorticare, împărțirea în atomi de sens, expunerea algoritmului funcțional dincolo de înțelesul fiecărui element

al ansamblului. Or, mitologia românească nu poate admite asta, căci spargerea și împărțirea în elemente disparate de sens i-ar pune în pericol unitatea și continuitatea. Tot ce tulbură această construcție mitologică este respins, orice element eterogen: maghiarii, țiganii, turcii, trădările trecute, mârșăviile actuale. Reprezentările colective se intersectează astăzi altfel decât o făceau înainte de era internetului. Ele se întăresc acum una pe alta într-o alunecare și recompunere permanentă, de aceea decriptarea lor va trebui să fie la fel de fluidă pe cât le este funcționarea.

I

GESTE ȘI GESTURI LA ROMÂNI

Vendetta și mutilări ritualice camuflate în Prâslea cel Voinic

Prâslea cel Voinic este un basm de origine caucaziană, provenind de pe malul oriental al Mării Negre, din Colchida și Lazistan. El a ajuns în Țările Române fie în epoca bizantină, fie adus mai târziu de lazii islamizați instalați de otomani în Balcani și în Dobrogea (unele sate și-au păstrat până azi numele de *Lazu*, după cum altele se numesc *Cerchezu* etc., de la numele populațiilor caucaziene instalate acolo de otomani după cucerirea Caucazului de către ruși de-a lungul secolului al XIX-lea și exodul de acolo al unor mase de munteni musulmani vorbitori de limbi exotice).

Lazii, de limbă sud-caucaziană, înrudită cu gruzina (georgiana), și islamizați de turci relativ devreme în Evul Mediu, după ocuparea Anatoliei, au trăit și trăiesc în continuare pe coasta Mării Negre, între Trapezunt și Georgia. Ei au format probabil grosul populației imperiului grec al Trapezuntului.

Basmul laz echivalent – basmul-sursă, după cum vom vedea – este identic structural cu cel românesc, cules și prelucrat de Ispirescu, însă conține elemente în mod vizibil arhaice pe care repovestitorul român, neînțelegându-le, le-a modificat în funcție de mediul lui cultural.

Structura narativă e aceeași. Un împărat cu trei feciori, un mărar în curte; un zmeu (*div*) vine într-o noapte, în fiecare an, și fură toate merele; primii doi feciori nu reușesc să-l prindă; cel mic păzește la rândul lui, izbutind să nu adoarmă, și ră-

nește zmeul. Mergând după dâra de sânge, prințul ajunge pe lumea cealaltă. Într-un palat găsește o prințesă pe care, desigur, o salvează. Ca să iasă din iad, după ce masacrează toți zmeii, zboară pe un vultur pe care, nemaivând ce să-i dea de mâncare în timpul zborului, îl hrănește cu o bucată de carne pe care și-o taie din pulpă (acest element se întâlnește și la avarii din Daghestan). În final, bineînțeles, se însoară cu prințesa.

Să vedem cum a modificat povestitorul român elementele caucaziene care nu corespundeau contextului său cultural, pornind de la varianta lază, publicată de Georges Dumézil într-o splendidă și rarissimă culegere bilingvă de texte scrise într-o limbă delicios împănată cu grecisme și turcisme¹.

În primul rând, meriele de aur sunt o invenție valahă. Povestitorul român simțea nevoia să justifice îndârjirea cu care împăratul și feciorii lui își apără meriele și caută să se răzbune pe cel care le fură. Explicația magico-mercantilă a transunerii românești este: *meriele sunt de aur*, deci prețioase. Ca în orice scenariu care șchioapătă, se aruncă în acțiune un *whammy* în detrimentul psihologiei personajelor.

În varianta caucaziană inițială e vorba de un simplu pom, un măr, care face mere normale. Violarea domiciliului unui caucazian este însă o insultă care se pedepsește cu moartea. Natura furtului e irelevantă: indiferent că e vorba de mere, de vite sau de o femeie a clanului, hoțul (aici zmeul, *div*) a pătruns prin efracțiune în spațiul sacru al locuinței familiale – el trebuie așadar căutat, găsit și ucis, iar gospodăria lui, pe lumea cealaltă sau pe unde va fi, devastată și întinată, conform ciclului vendettei. (Despre vendetta, mai ales în varianta practicii sale caucaziene, precum și despre Caucaz în general și diferitele mitologii pe care le-a produs sau inspirat, mai multe în cursul acestui volum.)

---

1. Georges Dumézil, *Contes lazès*, Institut d'ethnologie, Paris, 1937.

Cuvânt înainte la ediția a doua 5

În chip de introducere 7

I. GESTE ȘI GESTURI LA ROMÂNI

Vendetta și mutilări ritualice camuflate în *Prâslea cel Voinic* 14
Meșterul Manole sau Sade povestit copiilor 17 Călușarii – o
societate homosexuală inițiatică? 20 Cantemir și limba fe-
meilor 24 Cantemir și ateii mahomedani 26 „Oglindă,
oglinjoară...” Români, o nație de Narcisi 28 „Lucru”, „pra-
matii” și atitudinea românească față de muncă 29 *Pramatii
pragmatice* 30 „*A munci cu spor*” 30 *Your job, my friend,
is blowing wind* 31 Mituri culinare românești 32 *Pogace și
păsat* 35 *CODA* 36 Depresia religioasă în țara lui „mici
cu bere” 37 *Dieta și depresia religioasă* 37 *Creșterea și
descreșterea micilor* 39 Despre viciu, bătaie, pedeapsă și
școală 42 *Paideia* 42 *Tortura prin franzelă* 42 „*Bătaia
e ruptă din Rai*”: o cheie pentru înțelegerea mentalității națio-
nale 44 *Castigare – a câștiga* 46 *Sufocanta și infantilizanta
familie românească* 47 Biserica Ortodoxă nu cunoaște com-
pasiunea 49

II. DACOPATIE ȘI ATHOS

Dacia Metaistorică: argumente în folosul victimelor dacopa-
ților 52 Cele 14%: argumentul „procentelor de teritoriu”

latinizate 57 Cum de și-au pierdut dacii limba? 67 *Rezumat: latina în Dacia precum swahili în Africa* 70 Germisara – sau ce știm despre limba daco-geților? 72 *Sunt-ești-este - jam-je-është* 73 *Indicii lexicale* 76 Daco-geții, niște briganzi nomazi și poligami? 78 *Beția cu ADN-ul identitar* 82 Scrierea „dacă” 83 *Tăblițele de la Tărtăria* 83 „*Plăcuțele de la Sinaia*” – un fals grosolan 86 Mic curs de lingvistică pentru dacopați 88 *Originea formelor personale ale verbului* 88 *Despre prudență în lingvistică* 92 *DECEBALUS PER SCORILO* 93 Omul care l-a decapitat pe Decebal 95 *Getica* lui Iordanes – o ciudățenie istorică ce n-ar trebui menționată în școli 97 Delir mistic și ocultist în *Dacia preistorică* a lui Densușianu 100 Începuturile dacopatiei „serioase”: *Getica* lui Pârvan 102 *Mărturia hărților și a toponimiei: -dave și -deve* 107 Rostul lui Noica, apostolul Logosului și al lui Heidegger 108 *Rostirea lui Noica* 110 *Heidegger întru Logos și Ființă* 111 *Logosul și rostirea filozofică* 112 *Fire și ființă* 115 *Notă despre „Logos” astăzi* 116 Dacopatia și mai serioasă: Mircea Eliade și mitologiile lui inventate despre daci și lupi 118 Demența protocronică la alții: boala națiilor mici 123 *Protocronismul albanez* 127 *Cum au fondat georgienii Roma* 129 *Cum și-i revendică și cecenii pe etrusci (și pe sumerienii)* 131 La Athos cu Becali 135 *Protocronism clinic la Muntele Athos* 141

III. ARNĂUȚI ȘI VORBE VECHI

Bukur, Bukurisht – originea (proto)albaneză a numelui Bucureștilor 146 București, Balotesci 147 Despre legăturile subterane ale românei cu albaneza 148 Concordanțe fonologice între română și albaneză 157 Concordanțe lexicale între română și albaneză 159 „*Stăpâne, stăpâne, mai cheamă ș-un câne.*” 162 „*Cuvânt*” 165 „*A se perinda*” 167 „*Creier*” 168 *False plurale, false etimologii* 169 „*Chiul*”, „*a chiuli*”

– dans le cul 171 „Foarte“ 172 *Eu unul / eu una* 173
 „Gata“, „a fi gata“, „a găti“ 176 „Vatră“ 177 Alte vorbe
 din bătrâni 179 *Cu lingvistica la stână* 179 *Strigă și strigoi:*
alte spaime comune cu albanezii 181 *Zână, zău, zănatic* 183
Zmei, zmeie și alte mituri împrumutate 184 *Laurul-balaurul,*
de la Roma până în Afganistan 185 *Fărmacul lui Platon* 186
Talpa-iadului și cârțița mitologică 188 *Murg și iepe de*
coșmar în Toma Alimoș și în Lolita de Nabokov 189 *Vitele*
sau acumularea primitivă de capital 192 *Lună, cuib și alte eti-*
moane 193 *Lingvistica așa cum nu ați învățat-o în școală* 196
 „Pizdă“ 196 *De la Lascaux și până astăzi: cuvinte impudice*
moștenite de la bădica Traian 198 „Pulă“ 200 „Coaie“ 200
 „Cur“ 200 „A fute“ 201 *A săruta / a saluta – cum se pu-*
pau în Cantar de mio Cid 202 *Curva = whore, sau când*
lingvistica e reconfortantă 204 *Despre vaci și putane la ar-*
mâni 205 „Lindic“ 207 „Mădular“ 208

IV. O SAMĂ DE CUVINTE

Târguieli lingvistice 212 *A zămisli, zămislire – când româna*
împrumută poetic 212 *Fraier* 213 *Fă, bre și gingășia exuber-*
rantă a lui „huo, nebuno“ 213 *Muie, moacă, meclă și „arheo-*
logia lingvistică“ 215 *În prosopul lui Hristos* 216 *Soba*
metodică a lui Descartes 219 „Pe jos“ – pezos, străbătând pe-
 destru *istoria lingvistică a neamului* 220 *Furtună și stihii,*
ecouri stoice în limba română 221 „Omătul“ și o observație
 a lui *Herodot* 222 *O lume dată în vileag: urme de maniheism*
în română și maghiară 223 *Ce cuvinte au dat românii po-*
poarelor vecine 225 *Crăciun* 226 *La masă cu lingvistica –*
din Istanbul până în China 226 *Etimologii culinare* 228
Porumbi în păpuși: când limbajul popular zoomorfizează 228
Mămăliga nu explodează, dar are titluri de noblețe 229
Bucă și bucătar (sau latinizarea excesivă) 233 *Din Bruxelles,*
despre varză 235 *Despre curcubeu, castraveți, cocoșți și cu-*

curbitacee 236 Din haznaua limbii 237 *Moș, moașă, moșieri și moștenitori cu nevoi* 237 *Hazna și rahat – când româna confirmă elucubrațiile lui Freud* 239 *Huzur, Eric Clapton și teologia musulmană a Prezenței divine* 240 *Vorbe luate de la neferi* 242 *De nurii norei* 242 *Logodnice și nevăstuici: Weasels ripped my flesh* 244 „*Cărăbușul de aramă / S-a oprit pe caldu-ți umăr*“ (*Lucian Blaga*) 246 *Prin vadul lingvistic: etimologia lui „a merge“ în sfârșit explicată* 247 *Originea iraniană a numelui Prutului* 248

V. AȘA GĂTIT-A ZARATHUSTRĂ!

100 DE CUVINTE IRANIENE DIN LIMBA ROMÂNĂ

Câteva gânduri despre Iran 256 *Aferim!* 257 *Ageamiu* 258 *Amanet și aman* 259 *Bacșiș* 260 *Baftă* 261 *Bagdadie, bogdaproste, Bogdan, bogat și Bagdad* 261 *Bairam* 263 *Barrem* 264 *Beizadea și Șeherezada* 264 *Berbantul* 265 *Biștar* 266 *Bostan* 266 *Calp* 268 *Catâr* 270 *Caval* 271 *Ceaprazărie* 273 *Cearșaf* 274 *Cercevea* 274 *Cerdac* 275 *Chebab/chebap/kebab* 275 *Chel, chelie* 277 *Chenar* 279 *Cherestea* 280 *Cherhana* 280 *Chiftea* 281 *Chihlimbar* 281 *Chimirul, comoara, cămara, camera și jambonul* 282 *Chior* 284 *Cioban* 285 *Ciorbă* 286 *Ciricliu (cocoș)* 288 *Cișmea* 290 *Ciufut* 290 *Derbedeu* 291 *Divan* 292 *Dulap* 293 „*În noptiera lui Isus*“ 293 *Dulgher* 295 *Dușman* 296 *Farfurie (care înseamnă de fapt „Împăratul Chinei“)* 297 *Gazdă* 298 *Geam* 299 *Geamantan, geantă, ghiozdan* 300 *Geamparale* 300 *Geantă* 301 *Gherghef* 301 *Ghiaur* 302 *Ghiozdan* 302 *Ghiul* 302 *Hambar* 305 *Han* 307 „*Harcea-parcea*“ 308 *Herghelie (și herghelegiu)* 309 *Iadeș (= wishbone)* 310 *Iahnie* 311 *Ibric (cel al mahmurului Omar Khayyam)* 312 *Lichea* 314 *Maia* 316 *Maramă, năframă și macrameu în harem* 316 *Mârgea* 317 *Merdenea* 318 „*Etapa II a merdenelelor*“ 319 *Mezel, mizilic* 320 *Mungiu* 322 *Murdar* 323 *Nai* 325 *Paradis* 325 *Para,*

parale 326 *Pătlăgică, pătlăgea* 326 „Mere nebune“ și pătlăgele (vinate și roșii) – cromatismul culinar în etnografie 326 „Mere nebune“ 328 *Pehlivan, o „vorbă din strămoși“* 329 *Perciuni* 330 *O etimologie fără perdea* 330 *Pervaz* 331 *Peșin (bani „peșin“)* 332 *Piftie* 333 *Pijama* 334 *Pilaf* 334 *Pișicher* 334 *Rai* 335 *Rost* 335 *Sanchi* 336 „*Schembea*“ (*(ciorbă de) burtă*) 337 *Serai* 337 *Sidef* 338 *Şah* 339 *Şatră* 339 *Şotron* 340 *Spahii și ieniceri* 340 *Sufragerie* 342 *Sugiuc* 343 *Taraf* 344 *Tejghea* 344 *Tembel* 345 *Tinichea* 346 *Topor* 347 *Vár, varoş, oraş* 347 *Viran* 349 *Zarzără* 350 *Zarzavat* 351 *Zor, zorbă, zurbagiu, zurliu, zârghit* 352 *Zuluf* 355 *Chiaburul akbar!* 355 *Musafir* 356 *Zar* 356

VI. ȚIGANIADE ȘI BALCANIADE

Țigănisme 360 *Nasol (naşpa) și mişto* 360 *Dumnezeul țiganilor e Demonul altora* 364 *Mic curs de lingvistică țigănească* 365 *CODA despre originea lui pattern* 367 *Rom, roma și român, românesc – câteva argumente pentru lămurirea conspiraționiștilor* 368 „*O bucată de humă însuflețită*“ 371 *Cum ne ajută lingvistica să reconstituim exodul țiganilor, precum și istoria Balcanilor* 373 *Când faci dicționare bând cu țiganii: pericolul lingvisticii amatoricești* 376 *Un mit urban: țiganii și lebedele fripte* 378 *Baltagul: proteza literară și puțină semantică jidovesco-țigănească* 380 *Găgăuz – găgăuță: lingvistica glumelor etnice* 382 *Oina găgăuzilor: originea unui joc care nu e deloc național* 385 „*Altă teorie: filiera kumikă*“ 386 *În apărarea lui Neagu Djuvara: au fost Basarabii cumani?* 388 *Prin bordelurile din Cumania* 390 *Bulgarii și sârbii au găsit definiția manelelor* 391 *De ce nu au românii mafie ca în Balcani* 395 *Despre posibilele tipuri de vendetta (și absența ei la români)* 396 *Sugând la mama mortului – etruscii și vendetta caucaziană* 401

Alăptatul de împăcare 403 Jena balcanică și fandoseala cu Mitteleuropa 405 Complexul de inferioritate al românilor 407 Cultura românească a neîncrederii în celălalt (și în sine) 409 Hedonofobie: de ce sunt nefericiți românii 411 *Despre fericirea de calitate inferioară* 414 Contra sectei teroristilor fericirii 416

VII. MITOLOGII NOI

Mitologia Vămii Vechi 420 *Toe Story*: o taxonomie a degetelor de la picioare 423 Tehnicile de seducție: un reper sociocultural major 425 De ce sunt posace româncele? 429 *Cât de mare vă e bula?* 430 Elogiu huzurului citadin 431 Incursiune în femeia IKEA și într-o sectă planetară 433 Spune-mi cum lăiești ca să-ți spun cine ești 435 „Iubi, ai scos gunoiul?” 438 Miturile politice ale românului 439 „Capitalismul” lui Putin vs „socialismul” din UE 440 *Mâna nevăzută a pieței* 441 Elogiu trândăviei 443 *Despre combaterea capitalismului prin somn* 443 *Când munca te face un prădător psihopat* 445 *Cum să devenim fake: catehismul supraviețuirii sociale* 446 *Despre otium și flanerierie* 448 Singurătatea jurnalistului care urăște fotbalul 449 Despre ghiduri turistice 451 Tablouri arse, digitalizarea artei și „noii barbari” 453 Sunt un concept retrograd 455

VIII. PARVENITUL LINGVISTIC

Un text grotesc care caută să dovedească unicitatea limbii române 460 Parvenitul lingvistic și teroarea academică 464 *Parvenitul lingvistic* 464 „Cu ochiul liber” 465 *Din și dintre* 466 „O lună de zile” 466 *Pluralul neutrelor* 468 *Rătăcirea cu „genul neutru”* 468 „Așează”, „greșeală” 470 Sper că majoritatea nu ești proastă... 471 Poetul național 472 Eminescu e un sfunt / Cum nu-i altul pe pământ 474 În pubela proprie... 475 Ați avut vreodată o problemă

evăr? 476 Cam asta vream să spun 476 Deci românii nu
mai știu cuvinte 478 Moarte lui „la modul“ 480 Moarte
lui „pe bune“ 481 Înnotul (puțină fonologie enervantă) 481
Dorul, povestea unei imposturi 482 Mult e dulce și apoasă:
despre reforma ortografiei 484